

Van: Burgemeester en Wethouders
Aan: Gemeenteraad
Collegevergadering: 14 april 2026
Domeinvergadering: 12 mei 2026
Portefeuillehouder: Wethouder Bastiaens, Wethouder Mackus
Opsteller: Vera Hamers
Davy Pieters
E-mailadres: Vera.Hamers@maastricht.nl
Davy.Pieters@maastricht.nl
Telefoonnummer: 043-350 5961
Afdeling: Ruimte
Registratienummer 2026.01251
Raadsvergadering: n.v.t.
Openbaarheid: Openbaar

Onderwerp

2^e Peilvoorstel monumentenbeleid

Samenvatting

Dit peilvoorstel – geagendeerd voor de Domeinvergadering Fysiek op 12 mei 2026 – presenteert een tweede overzicht van ideeën en mogelijke keuzes voor de vernieuwing van het gemeentelijk monumentenbeleid. Het bevat voorstellen voor verduidelijking en versoepeling van de regels en kaders voor de bouwdelen vloeren, daken, gevels en installaties. Aan de hand van de beschreven voorbeelden, ideeën en keuzes willen wij bij u peilen hoe u aankijkt tegen deze richtinggevende voorstellen. Daarnaast bevat dit peilvoorstel een update over de uitwerking van de ondersteunings- en stimuleringsstrategie en de verbetering van procedures en werkwijzen.

Peilpunten

1. Bent u het eens met de specifieke voorstellen voor wijziging van de regels en kaders met betrekking tot de bouwdelen vloeren, daken, gevels en installaties (zie bijlage 1)?

1. Aanleiding en bevoegdheden

Maastricht behoort tot de oudste steden van Nederland en draagt een rijke geschiedenis met zich mee. Die geschiedenis is nog altijd zicht- en tastbaar in de stad, mede dankzij de circa 1.660 rijksmonumenten en 3.500 gemeentelijke monumenten. Dit bepaalt de identiteit van de stad en Maastricht is daarmee ook de tweede monumentenstad van het land. De gemeente heeft de wettelijke opdracht om dit erfgoed beschermen zodat volgende generaties er óók van kunnen genieten. De plicht tot bescherming is opgenomen in de Omgevingswet en bijbehorende besluiten. Voor gemeentelijke monumenten is dit uitgewerkt in de gemeentelijke Erfgoedverordening en de omgevingsplanregels.

Het vaststellen en uitvoeren van monumentenbeleid is een collegebevoegdheid. De raad heeft 2 moties aangenomen, namelijk [Motie Versoepeling Monumentenbeleid \(24 juni 2025\)](#) en de [Motie Onderzoek Restauratiefonds \(4 november 2026\)](#).

In de Domeinvergadering Fysiek van 9 december 2025 is gesproken over het [Peilvoorstel Monumentenbeleid](#), met – onder andere – specifieke voorstellen voor wijziging van de regels en kaders met betrekking tot kozijnen, beglazing en zonnepanelen. In die Domeinvergadering Fysiek is [brede steun uitgesproken](#) voor de richting van de specifieke voorstellen met gelijke regels voor rijks- en gemeentelijke monumenten. De voorstellen dienen nog te worden omgezet in juridische beleidsregels, namelijk in nieuwe versie van de huidige restauratierichtlijnen. De vernieuwing van de beleidsregels wordt in het 3e kwartaal van 2026 afgerond. Vooruitlopend op deze nieuwe beleidsregels worden de voorgestelde richtlijnen voor kozijnen, beglazing en zonnepanelen richtlijnen vanaf nu toegepast bij het beoordelen van initiatieven. Dit is ook gecommuniceerd naar de raad middels een [Raadsinformatiebrief](#).

Dit is het tweede peilvoorstel met specifieke voorstellen voor de bouwdelen vloeren, daken, gevels en installaties.

2. Beoogd effect

Het monumentenbeleid wordt verbeterd door:

1. Het transparanter maken en versoepelen van de “regels en kaders”

- Hiermee wordt verduurzaming en blijvend gebruik van monumenten gestimuleerd én kan de (belangen)afweging integraler en transparanter (en daarmee zo objectief mogelijk) worden. Duidelijke uitspraken vanuit de Domeinvergadering Fysiek over de voorgestelde richting zijn gewenst om te komen tot vernieuwde regels en kaders met breed politiek draagvlak.
- Via dit 2e peilvoorstel worden specifieke voorstellen gedaan voor vloeren, daken, gevels en installaties. De voorgestelde keuzes gaan over meest voorkomende aandachtspunten per bouwdeel, onderdelen waar een behoefte is aan verduidelijking van de regels en kaders, en mogelijkheden voor versoepeling van de regels en kaders zijn.

- Vloeren – Voorgestelde richting
 - De regels en kaders voor vloeren worden verruimd om verduurzaming, gebruik, uitvoering en onderhoud te faciliteren, terwijl de beeldkwaliteit en monumentwaarden geborgd zijn. Concreet betekent dit:
 - Verduurzaming en gebruik
 - Het is onder voorwaarden toegestaan om vloerverwarming bij bestaande vloeren aan te leggen.
 - Het afwegingskader van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt toegepast voor het na-isoleren van vloeren.
 - Verduidelijking in uitvoering en onderhoud
 - Naar aanleiding van de [Motie Versoepeling Monumentenbeleid \(24 juni 2025\)](#) bieden de regels en kaders een verduidelijking hoe om te gaan met hoofddragconstructies en hoofdstructuren, in relatie tot het toevoegen van woonruimten en het splitsen in horizontale of verticale eenheden.
 - Verduidelijkingen
 - Diverse technische regels worden verduidelijkt, waaronder alternatieven over het brandwerend/geluidwerend maken van vloeren, het behouden van hardvloeren, en manieren voor het dichten van naden in vloeren.
- Daken – Voorgestelde richting
 - De regels en kaders voor daken worden verruimd om verduurzaming, gebruik, ontwerpvrijheid, uitvoering en onderhoud te faciliteren, terwijl de beeldkwaliteit en monumentwaarden geborgd zijn. Concreet betekent dit:
 - Verduurzaming en gebruik
 - Isoleren van daken wordt eenvoudiger door dakglooiingen alleen nog te handhaven wanneer deze historisch te relateren zijn aan de oorspronkelijke bouwperiode of bouwwijze.
 - Het afwegingskader van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt toegepast voor het na-isoleren van daken.
 - Meer ontwerpvrijheid
 - Nieuwe dakkapellen, daklichten en dakvensters worden – onder voorwaarden – ook aan de voorzijde of straatgevel toegestaan wanneer dit noodzakelijk is voor gebruik (bijvoorbeeld verblijfsruimten).
 - De maximale afmetingen van daklichten en dakvensters worden verruimd en meer afgestemd op het dakvlak, gevelbeeld en de architectuur van het monument.
 - Versoepelingen in uitvoering en onderhoud
 - Bij vervanging van dakpannen wordt de levensverwachting voor hergebruik verhoogd (van 15 naar 25 jaar), passend bij de restauratiecyclus.

- Zinken afdekkingen op niet-zichtbare delen van topgevels en brandscheidende muren worden toegestaan ter voorkoming van vochtschade.
- Het aansmeren van nok- en hoekkepervorsten wordt alleen nog vereist bij specifieke (oudere) pantypen.
- Verduidelijkingen
 - Diverse technische regels worden verduidelijkt, waaronder het niet toepassen van loodvervangers en het niet inpakken van schoorstenen.
- Beeldkwaliteit en monumentwaarden als randvoorwaarden
 - De regels voor plaatsing van zonnepanelen zijn versoepeld naar aanleiding van het eerste peilvoorstel (zie [Raadsinformatiebrief](#)). Zonnepanelen en zonnelleien blijven niet toegestaan vanwege aantasting van de beeldkwaliteit en het verlies van historisch materiaal.
- Gevels – Voorgestelde richting
 - De regels en kaders voor gevels worden verruimd om verduurzaming, gebruik, uitvoering en onderhoud te faciliteren, terwijl de beeldkwaliteit en monumentwaarden geborgd zijn. Concreet betekent dit:
 - Verduurzaming en gebruik
 - Isolatie aan de buitenzijde van de gevel wordt in uitzonderlijke gevallen toegestaan en is niet meer per definitie verboden, bijvoorbeeld bij gestucte gevels of betongevels.
 - Het afwegingskader van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt toegepast voor het na-isoleren van gevels.
 - *Draaikiepramen*¹ bij nieuwe kozijnen wordt onder voorwaarden toegestaan, omdat dit kan leiden tot een verbetering van het wooncomfort vanwege de makkelijke natuurlijke ventilatie en het raam veilig open kan blijven.
 - Versoepeling in uitvoering en onderhoud
 - In veel gevallen volstaat een gevelreiniging door middel van lauw water onder lage druk, met een zachte borstel of stoomtechniek. Op basis van een beoordeling van een proefvlak op een niet-zichtbare plek, kan een andere of intensievere manier van reinigen worden voorgesteld.
 - Verduidelijkingen
 - Diverse technische regels worden verduidelijkt, waaronder die voor *houten lateien*² boven ramen.
 - Beeldkwaliteit en monumentwaarden als randvoorwaarden

¹ Een draaikiepraam of draaivalraam is een raam dat om twee assen kan "draaien". Het draait verticaal, als een normaal draairaam, en horizontaal kiept of valt het draaikiepraam als een valraam waardoor het voor een deel open is. www.joostdevree.nl

² Een latei is een balk van natuursteen, beton, hout, staal, rvs o.d. die de boven een muuropening rustende *belasting opvangt en doorgeeft* (afdraagt), dus een draagbalk boven gevelopeningen. www.joostdevree.nl

- Op voorwaarde dat de beeldkwaliteit en de monumentwaarden niet worden aangetast, zijn ook buitenluiken en een vaste *weldorpe*³ die niet meedraait met de raamvleugels toegestaan.
- Specifiek vervolgtraject
 - Regels voor het aanlichten van monumenten wordt bekeken in een specifiek vervolgtraject
- Installaties – Voorgestelde richting
 - De regels en kaders voor installaties worden verruimd om verduurzaming en gebruik te faciliteren, terwijl de beeldkwaliteit en monumentwaarden geborgd zijn. Concreet betekent dit:
 - Verduurzaming en gebruik
 - Plaatsing van installaties, zoals airco's, kleine windmolens en warmtepompinstallaties, wordt op meer plaatsen toegestaan (met uitzondering van de voorgevel en het voordakvlak) op basis van de monumentwaarden, de beeldkwaliteit en deze voorkeursvolgorde.
 - Verduidelijkingen
 - Diverse technische regels worden verduidelijkt, waaronder die voor het zoveel mogelijk onderbrengen van leidingen van installaties in bestaande en niet meer in gebruik zijnde afvoerkanalen en voor het samenbundelen van *dakdoorvoeren*⁴ ten behoeve van installaties.
 - Specifiek vervolgtraject
 - Regels voor horeca-installaties wordt bekeken in een specifiek vervolgtraject
- Zie bijlage 1 voor een volledig overzicht van de voorstellen.
- Kunt u zich vinden in deze richting voor het aanpassen van de regels en kaders voor deze bouwdelen?

2. Uitwerking "ondersteunings- en stimuleringsstrategie" voor monumenteigenaren (stand van zaken)

- Op dit moment zijn de uitwerking van een voorstel voor een vernieuwde ondersteunings- en stimuleringsstrategie en het gevraagde onderzoek naar een Restauratiefonds (motie) nog niet volledig afgerond.
- De strategie richt zich op drie onderdelen, :
 - **Digitale informatievoorziening** (basis op orde)
 - **Advies en begeleiding op maat** (bijvoorbeeld: van basis energiescans tot specialistisch advies)
 - **Financiële ondersteuning** (bijvoorbeeld: voor voorbereidingskosten en het treffen van maatregelen)

³ De weldorpel is de onderdorpel van een naar binnen draaiend raam of naar binnen draaiende buitendeur die dikker wordt gemaakt en aan de onderzijde wordt voorzien van een waterhol. Op deze wijze kan het regenwater goed naar buiten afgevoerd worden. www.joostdevree.nl

⁴ Onder een dakdoorvoer wordt meestal een speciale dakpan of plaat verstaan met een pijp o.d. die door het dak gaat ten behoeve van bv. ontluchting, ventilatie, het aanvoeren van verse lucht, het afvoeren van rookgas, een antenne. www.joostdevree.nl

- Binnen deze onderdelen worden verschillende varianten uitgewerkt, waarbij wordt gekeken naar de meerwaarde, impact en de benodigde middelen en capaciteit.
- Los hiervan is uitbreiding van de capaciteit nodig, om de gewenste kwaliteitsslag te slaan en de dienstverlening op niveau te brengen. Uit een benchmark blijkt dat de huidige capaciteit drie tot vijf keer lager ligt dan in vergelijkbare monumentensteden. Ook hiervoor wordt een voorstel uitgewerkt richting de begrotingsbehandeling.

3. Het verbeteren van de “procedures en werkwijzen” rondom het vergunproces (stand van zaken)

- De procedures en werkwijzen rondom vergunningverlening worden verbeterd om initiatiefnemers eerder duidelijkheid te geven en beter te ondersteunen in het proces.
- Binnen dit traject wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van de ambities uit Doorbraak 4 (Transparante vergunningverlening). Op 28 januari 2026 zijn leden van de gemeenteraad hierover bijgepraat in een collegebijeenkomst.
- De verbeteringen richten zich op drie sporen:
 - **Betere toegankelijkheid en contact**
 - Sinds 1 januari 2026 kunnen initiatiefnemers via de website keukentafelgesprekken inplannen.
 - De webpagina's over monumenten worden stapsgewijs verbeterd.
 - **Meer duidelijkheid aan de voorkant**
 - Indieningsvereisten voor werkzaamheden aan monumenten worden verduidelijkt.
 - Er komt een beknopt en helder overzicht van de benodigde stukken op de website.
 - **Gerichtere ondersteuning bij aanvragen**
 - Specifieke overzichten van benodigde informatie, bijvoorbeeld voor zonnepanelen
 - Ondersteuning bij het opstellen van eisen voor cultuur- en bouwhistorisch onderzoek
 - Verduidelijking wanneer en welk kleurhistorisch onderzoek nodig is
- Met deze verbeteringen wordt beoogd om initiatiefnemers beter te begeleiden, de kwaliteit van aanvragen te verhogen en het vergunproces efficiënter te laten verlopen.

3. **Argumenten**

- 1.1 Het overzicht met de richting voor wijzigingen in de regels en kaders (zie bijlage 1) biedt op een aantal vlakken versoepelingen en verduidelijkingen ten opzichte van de huidige regels en kaders, waarbij tegelijkertijd behoud van monumentwaarde mogelijk is en monumenten op zorgvuldige wijze worden beschermd.
- 1.2 Het energiezuinig maken van monumenten wordt steeds meer verwerkt in de regels en kaders van het monumentenbeleid.

- 1.3 Het vasthouden aan het huidige uitgangspunt van gelijke regimes voor rijks- en gemeentelijke monumenten (specifiek voor “dominante bouwwerken”, waarbij zowel het interieur als het exterieur is beschermd) leidt tot eenduidige en duidelijke beoordelingen, waarbij de monumentwaarden en beeldkwaliteit het vertrekpunt zijn voor de afweging.
- 1.4. De verwachting is dat de betaalbaarheid verbetert door een aantal voorgestelde wijzigingen.

4. Kanttekeningen

- 1.1 Door het uitgangspunt van gelijke regimes voor rijks- en gemeentelijke monumenten, blijft er mogelijk ruimte voor verdergaande versoepeling van regels en kaders voor gemeentelijke monumenten onbenut.
- 1.2 De beoordeling van ingrepen aan monumenten blijft in beginsel een maatwerkafweging per monument (gebaseerd op monumentwaarden), die niet in zijn geheel door algemene regels kan worden ondervangen. Hiermee blijft er vooraf minder duidelijkheid en voorspelbaarheid (dit kan ondervangen worden door keukentafelgesprekken) en achteraf een mogelijke perceptie in de buitenwereld van willekeur (kan deels worden ondervangen door een afwegingskader), maar biedt wel ruimte voor een situatieafhankelijke beoordeling en afweging. De regels en kaders geven inzicht aan de voorkant voor de initiatiefnemer en geven handvaten in de maatwerkafweging voor de monumentenadviseurs en geven.

5. Financiën

Het transparanter maken en versoepelen van de “regels en kaders” heeft als zodanig geen financiële gevolgen voor de gemeentebegroting.

In het 2e kwartaal van 2026 werken wij de verschillende opties voor een vernieuwde ondersteunings- en stimuleringsstrategie verder uit en maken – conform toezegging aan de raad – inzichtelijk wat de financiële impact en benodigde capaciteit is van de verschillende opties (incl. een mogelijk Restauratiefonds). Deze kunnen dan worden betrokken bij de integrale afweging bij de behandeling van de programmabegroting 2027.

6. Vervolg

Het vaststellen van het aangepast monumentenbeleid is een collegebevoegdheid. Bij het nemen van het besluit neemt het college het resultaat van de peiling en de suggesties van de Domeinvergadering Fysiek mee.

Q3 2026: Afrondende bespreking in Domeinvergadering Fysiek van het totaalpakket van het vernieuwde monumentenbeleid, inclusief afhandeling van de relevante moties.
Collegebesluit voor het vaststellen van het vernieuwde monumentenbeleid (procedures en werkwijzen; regels en kaders; ondersteunings- en stimuleringsstrategie).

Q2 2028: 1^e Evaluatie van vernieuwde monumentenbeleid en eventuele bijsturing.

7. Communicatie

De Welstands- en Monumentencommissie (WMC) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zijn betrokken bij het opstellen van richtingen voor vernieuwing van de regels en kaders. Hierdoor kunnen we vanaf het begin van het proces gebruik maken van beschikbare kennis, expertise en perspectieven.

Voor de WMC zijn de punten, zoals opgenomen in dit peilvoorstel, akkoord en werkbaar. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) hanteert – in het geval van rijksmonumenten – het landelijk afwegingskader als toetsingskader, waar de Maastrichtse richtlijnen mede op zijn gebaseerd. De inhoud van dit peilvoorstel wordt ook besproken in reguliere overleggen met stakeholders, zoals de woningcorporaties, Universiteit Maastricht en de Vereniging Eigenaren Binnenstad Maastricht.

8. Bijlage

Bijlage 1 Overzicht met verbeteringen en versoepelingen van regels en kaders

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris a.i.,

De Burgemeester,

G.G.H.M. Haanen

W.A.G. Hillenaar

BIJLAGE 1 – Overzicht met verbeteringen en versoepelingen van regels en kaders

Transpanter maken en versoepelen van regels en kaders (vloeren, daken, gevels, installaties)

Onderstaand overzicht geeft een richting voor wijzigingen van de “regels en kaders” voor de bouwdelen vloeren, daken, gevels en installaties. De voorgestelde keuzes gaan over meest voorkomende aandachtspunten per bouwdeel, onderdelen waar een behoefte is aan verduidelijking van de regels en kaders, en mogelijkheden voor versoepeling van de regels en kaders zijn.

Dit wordt uiteindelijk verwerkt in de vernieuwde beleidsregels die de Restauratierichtlijnen uit 2011 vervangen. Dit zal zijn opgebouwd uit algemene beleidsprincipes, technische richtlijnen en toetsingscriteria. Onderstaand overzicht is dus een uitsnede van wat uiteindelijk in de vernieuwde beleidsregels voor monumenten komt te staan: naast kozijnen, beglazing en zonnepanelen (zie het 1^e Peilvoorstel van 9 december 2025) gaat dit over de andere bouwdelen.

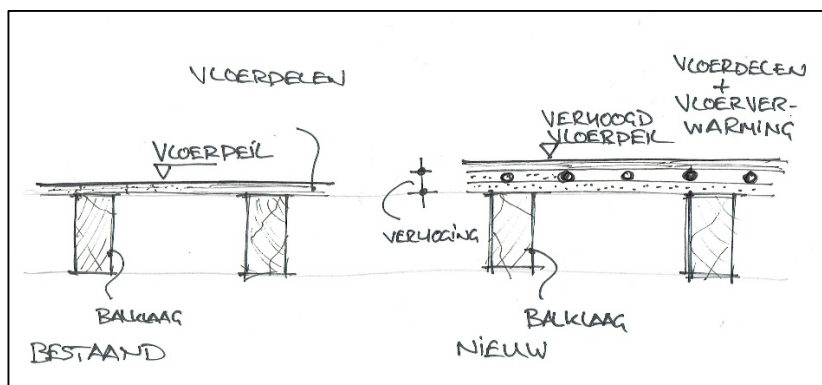
Met onderstaande keuzes voor verduidelijkingen en versoepelingen kunnen diverse aanvragen over vloeren, daken, gevels en installaties anders en duidelijker beoordeeld worden.

Vloeren

Keuze 1: Het onder voorwaarden toestaan van vloerverwarming bij bestaande vloeren

Vloerverwarming is niet alleen meer toegestaan bij nieuwe aan te brengen vloeren, maar ook onder voorwaarden bij bestaande vloeren die je aan de bovenzijde isoleert. Voorwaarden hierbij zijn dat:

- deuren alleen maar ingekort kunnen worden zonder verlies van monumentwaarden, en;
- aansluitingen bij trappen en andere interieuronderdelen goed op te lossen zijn zonder verlies van monumentwaarden, en;
- waardevolle vloerafwerkingen te demonteren zijn en terug te plaatsen zonder verlies van monumentwaarden.

Vloerverwarming op bestaande vloer

Keuze 2: Verduidelijking voor na-isoleren van vloeren door toepassing van afwegingskader RCE

In lijn met het uitgangspunt van gelijke regels voor rijks- en gemeentelijke monumenten, wordt het [afwegingskader](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) over het na-isoleren van vloeren overgenomen. Hiermee wordt verduidelijkt hoe vloeren kunnen worden geïsoleerd.

Keuze 3: Verduidelijking bij splitsing van monumentaal pand in horizontale of verticale eenheden

Regels over het splitsen van een monumentaal pand worden verduidelijkt:

- Handhaving van bestaande regel:
De hoofdstructuren van het monument moeten zoveel mogelijk behouden blijven, omdat zij de historische ontwikkeling van het gebouw zichtbaar maken. Dit geldt zowel voor uiterlijke hoofdvormen als voor interne elementen zoals draagconstructies (*moerbalken*⁵ en *kinderbalken*⁶), indelingen, trappen, schouwen en schoorsteenkanalen.
- Aanvulling:
Wanneer splitsing van een monumentaal pand gewenst is, moet worden gekozen voor een opdeling (bijvoorbeeld horizontaal of verticaal) die past bij de monumentale structuur. Ingrepen in waardevolle historische vloeren (zoals *vloerdoorbraken*⁷) kunnen hierdoor tot een minimum beperkt blijven.

Dit onderwerp zal ook integraal worden meegenomen in het nieuw te vormen woningsplitsings- en woningomzettingsbeleid.

Keuze 4: Verduidelijking hoe om te gaan met de hoofddraagstructuur van een monument

De bestaande regel waarbij ingrepen (zoals *vloerdoorbraken*) in de monumentale waardevolle hoofddraagstructuur tot een minimum beperken, aanvullen met de volgende afwegingsladder op basis van deskundig (zoals bouwhistorisch) onderzoek:

1. Is het mogelijk bestaande vloerdoorbraken te gebruiken?
 - a. Indien nee, ga dan naar stap 2.
2. Zijn de doorbraken te situeren in vloerdelen met geen of lage monumentwaarden?
 - a. Indien nee, ga dan naar stap 3.
3. Zijn de doorbraken zo te situeren waarbij monumentale *moerbalken* gehandhaafd blijven?
 - a. Indien ja, ga dan naar stap 4.
 - b. Indien nee, ga dan naar stap 5.

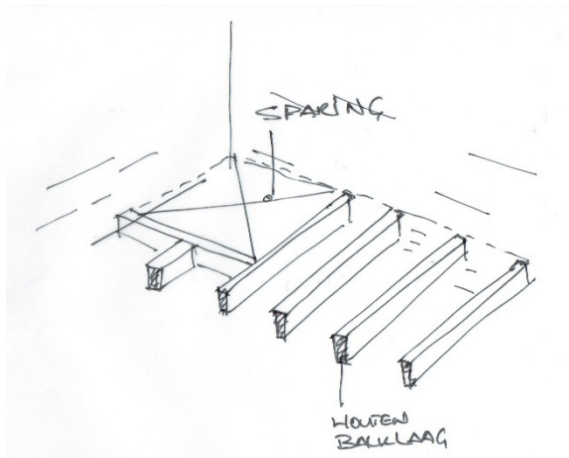
⁵ De moerbalk is de dragende, dwarse balk waarop de vloer rust. De moerbalken lopen *van muur tot muur*, meestal van zijmuur tot zijmuur, www.joostdevree.nl.

⁶ Kinderbalken liggen onder de houten verdiepingvloer, meestal in de lengterichting van het huis. De kinderbalken liggen als constructieve elementen dwars op of gedeeltelijk in de grotere moerbalken (moederbalken). Kinderbalken lopen *van moerbalk tot moerbalk (of muur)*, www.joostdevree.nl.

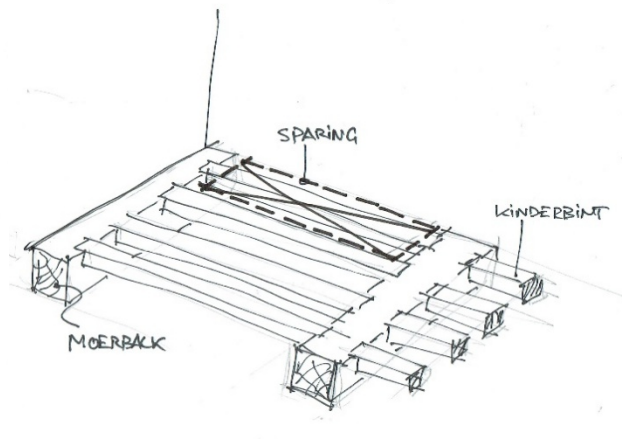
⁷ Een vloerdoorbraak of (constructieve vloerdoorbraak) is het creëren van een opening in een bestaande vloerconstructie, meestal om een trap te plaatsen, een vide te maken of leidingen door te voeren. www.joostdevree.nl

4. Is het opofferen van enkele *kinderbalken* in uitzonderlijke gevallen acceptabel in relatie tot de monumentwaarden en de nieuwe gebruiksfunctie?
 - a. Indien nee, ga dan naar stap 5.
5. Via een nieuw ontwerp zoeken naar een alternatieve oplossing, een minder groot programma of een ander gebruik.

Stap 2

Stap 4

Keuze 5: Verduidelijking van diverse specifieke regels

Verschillende specifieke regels verduidelijken over:

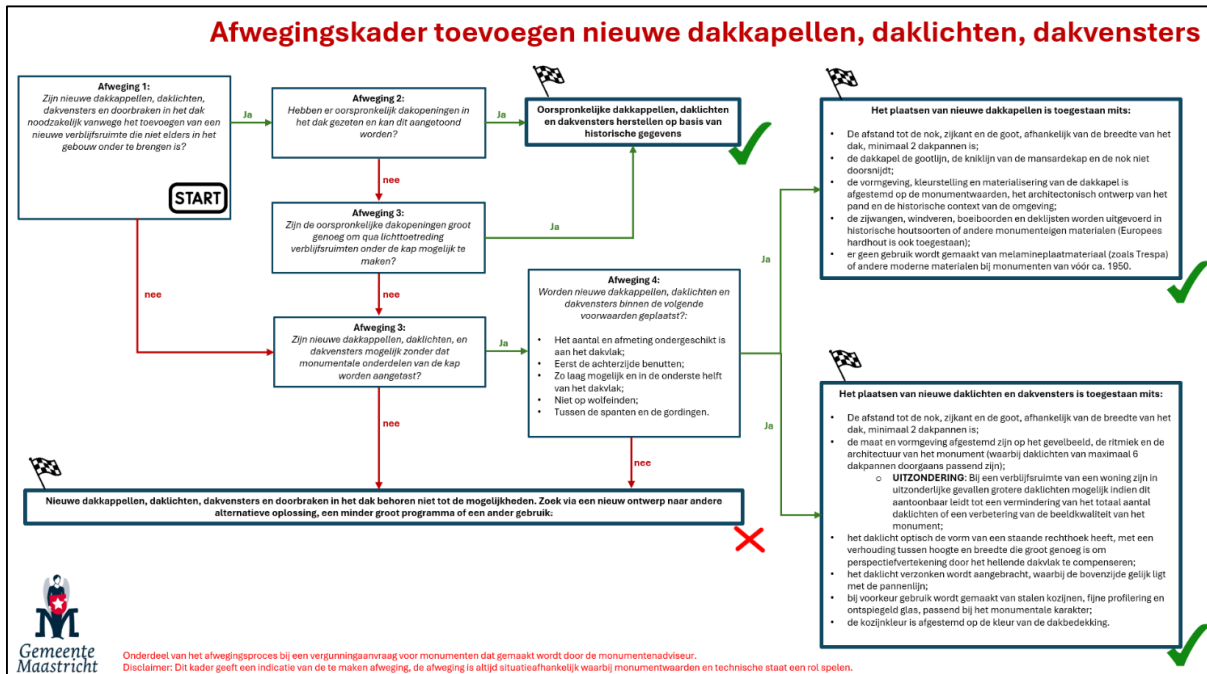
- Alternatieven over het brandwerend/geluidwerend maken van vloeren;
- Het behouden van hardvloeren;
- Manieren voor het dichten van naden in vloeren.

Daken

Keuze 1: Het onder voorwaarden toestaan van nieuwe dakkapellen, daklichten en dakvensters aan voorzijde of straatgevel

Nieuw toe te voegen *daklichten*⁸ en *dakvensters*⁹ ook aan de voorzijde of straatgevel toestaan, als dit vanwege een verblijfsruimte van een woning noodzakelijk is.

Goede voorbeelden van dakkapellen en dakramen op de voorzijde van monumenten

Goede voorbeelden van dakkapellen en dakramen op de achterzijde van monumenten

⁸ Een daklicht is elke vorm van lichtdoorlating in het dak, zonder dat het als "raam" wordt gezien. Voorbeelden is een lichtkoepel. www.joostdevree.nl

⁹ Een dakvenster of dakraam is een venster in het dakvlak, waarbij het meestal enigszins vooruitspringt uit het vlak van het dak. www.joostdevree.nl

Slechte voorbeelden van dakramen en dakkapellen op de voor- en achterzijde van monumenten

Keuze 2: Verruiming van maximale afmeting van daklichten en dakvensters

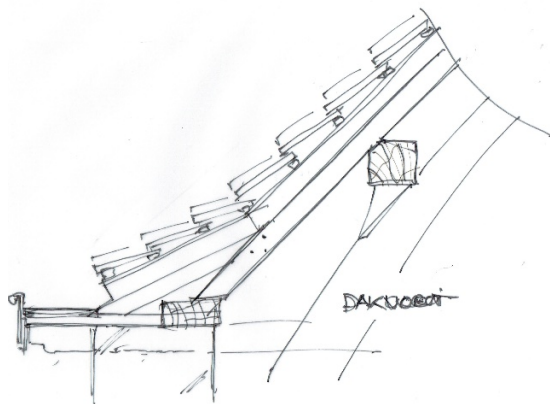
4 en/of 6-pans daklichten en dakvensters zijn niet meer per definitie de maximale afmeting. Maatvoering en vormgeving meer afstemmen op de afmeting van het dakvlak, het gevelbeeld, ritmiek en architectuur van het monument. Een maximale afmeting van 6-pans daklichten is dus meestal mogelijk. Grotere afmetingen zijn niet meer per definitie uitgesloten.

Keuze 3: Versoepeling bij het vervangen van dakpannen

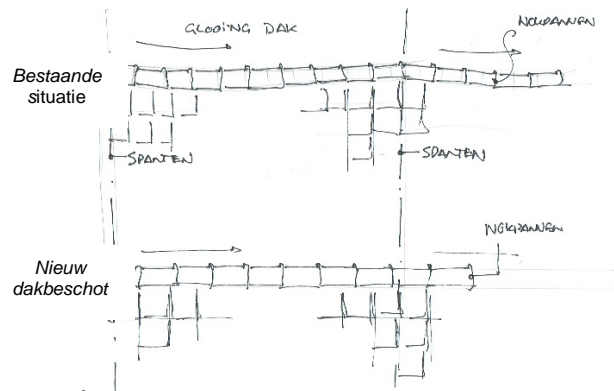
Bij het noodzakelijk vervangen van dakpannen wordt de kwaliteit van de pannen gecontroleerd en gesorteerd. De bruikbare exemplaren worden als eerste hergebruikt op het dakvlak naar openbaar gebied gekeerde zijde. De levensverwachting op basis waarvan de bruikbare pannen worden gesorteerd wordt verhoogd van 15 jaar naar 25 jaar. Dit sluit meer aan bij de reguliere restauratiecyclus en voorkomt dat eigenaren na 15 jaar weer opnieuw een grootschalige restauratie van het dak moeten uitvoeren.

Keuze 4: Dakglooiing alleen nog in specifieke gevallen handhaven

Isolatie van het dak wordt makkelijker doordat behoud van bestaande dakglooiingen (welingen/krommingen in het dak) alleen nog worden gehandhaafd als dit oorspronkelijk ook te relateren is aan de oorspronkelijke bouwperiode of bouwwijze (in plaats van altijd in de huidige beleidsregels). Dit komt vaak voor bij bijvoorbeeld bij agrarische bebouwing. Het plaatsen van isolatiemateriaal wordt hierdoor eenvoudiger.

Dakglooiing uit oorspronkelijke bouwperiode (dakvoet)

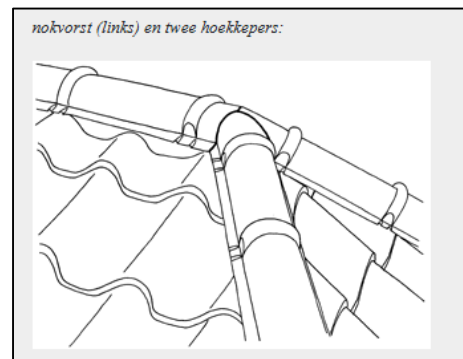
Dakglooiing van de nok die ontstaan is door ouderdom

Keuze 5: Versoepeling bij afwerking van brandscheidende muren

Zinken afdekkingen worden aan de niet-zichtbare zijde toegestaan op bakstenen topgevels en op brandscheidende muren, om inwatering en vochtschade te voorkomen. Voor de zichtbare zijde zijn er andere oplossingen om inwatering en vochtschade te voorkomen.

Keuze 6: Versoepeling bij het aansmeren van de nok- en hoekkepervorsten

Het aansmeren van de *nok- en hoekkepervorsten*¹⁰ in kalkspecie wordt alleen nog geëist bij Oud-Hollandse pannen. Bij nieuwere pantypen met een dubbele sluiting (zoals Muldenpannen en Opnieuw Verbeterde Holle pannen) hoeven de nokvorsten niet meer te worden aangesmeerd, omdat dit de ventilatie onder de dakpannen en daarmee ook de levensduur van de dakpannen verbeterd.

Afbeelding nokvorst en hoekkepervorst.
Bron: Joostdevree.nl

Keuze 7: Zonnepanelen en zonnelleien niet toegestaan

De regels voor plaatsing van zonnepanelen zijn versoepeld naar aanleiding van het eerste peilvoorstel (zie [Raadsinformatiebrief](#)). Zonnepanelen en zonnelleien (dakpannen of leien waarin zonnecollectoren zijn geïntegreerd) zijn bij monumenten niet toegestaan, omdat dit de beeldkwaliteit te veel aantast en de historisch waardevolle dakbedekking niet kan blijven behouden.

¹⁰ De vorstpan is de dakpan die op de nok (vorst) van het gebouw ligt. (De nok of vorst is de bovenste scherpe, meestal horizontale snijlijn van twee dakvlakken.) www.joostdevree.nl

Keuze 8: Verduidelijking voor na-isoleren van daken door toepassing van afwegingskader RCE

In lijn met het uitgangspunt van gelijke regels voor rijks- en gemeentelijke monumenten, wordt het [afwegingskader](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) over het na-isoleren van vloeren overgenomen. Hiermee wordt verduidelijkt hoe daken kunnen worden geïsoleerd.

Keuze 9: Verduidelijking van diverse specifieke regels

Verschillende regels verduidelijken over:

- Het niet toestaan van werken met loodvervangers
- Het niet toestaan van het inpakken van schoorstenen

Gevels

Keuze 1: Verduidelijking voor na-isoleren van gevels door toepassing van afwegingskader RCE

In lijn met het uitgangspunt van gelijke regels voor rijks- en gemeentelijke monumenten, wordt het [afwegingskader](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) over het na-isoleren van gevels overgenomen. Hiermee wordt verduidelijkt hoe gevels kunnen worden geïsoleerd.

Keuze 2: Toestaan van buitengevelisolatie in uitzonderlijke gevallen

Isolatie aan de buitenzijde van de gevel wordt in uitzonderlijke gevallen toegestaan en is niet meer per definitie verboden, bijvoorbeeld bij gestucte gevels of betongevels. Buitenisolatie van een monument is een ingrijpende wijziging waarbij de bestaande gevel aan het zicht wordt onttrokken. De beeldkwaliteit van het gebouw mag niet worden verstoord en is daarom bij bakstenen gevels bijna nooit mogelijk.

Keuze 3: Het onder voorwaarden toestaan van draaikiepramen

*Draaikiepramen*¹¹ bij nieuwe kozijnen wordt onder voorwaarden toegestaan, omdat dit kan leiden tot:

- Een verbetering van het wooncomfort vanwege de makkelijke natuurlijke ventilatie en veiligheid op de begane grond: het raam kan veilig open.
- Een minder grote aantasting van monumentwaarden ten opzichte van andere ventilatiesystemen (zoals roosters in glas en muur);
- Een vergemakkelijking van de uitvoering bij het plaatsen van nieuwe kozijnen, omdat het draaikiepsysteem standaard bij nieuwe kozijnen in het productieproces is opgenomen

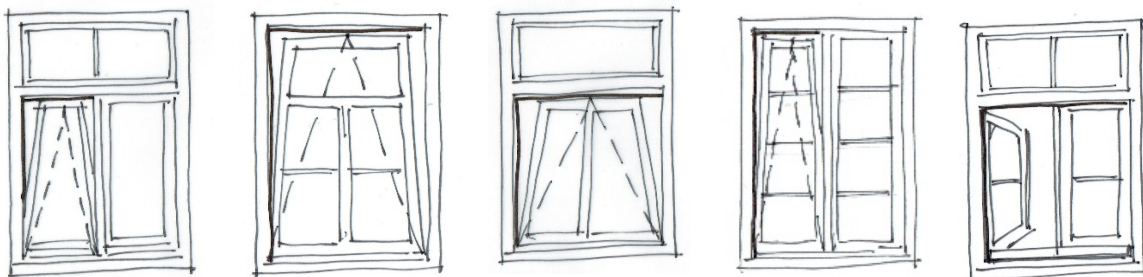
¹¹ Een draaikiepraam of draaivalraam is een raam dat om twee assen kan "draaien". Het draait verticaal, als een normaal draairaam, en horizontaal kiept of valt het draaikiepraam als een valraam waardoor het voor een deel open is. www.joostdevree.nl

Draaikiepramen zijn toegestaan indien:

- A. Kunststof kozijnen in de totale gevel vervangen worden door houten kozijnen en er geen gegevens bekend zijn over de detaillering van de historisch aanwezige kozijnen, of;
- B. Het om een gehele vervanging van alle kozijnen in een gevel gaat, mits:
- De monumentwaarden van de kozijnen niet dermate hoog zijn, zodat reconstructie van de detaillering essentieel is, en;
 - De raamvleugels geen fijnmazige *roedeverdeling*¹² hebben, en;
 - Een bovenlicht in het kozijn niet in zijn geheel mee kiept, en;
 - Er geen vaste *weldorpel*¹³ op het kozijn wordt aangebracht, en;
 - Er voor natuurlijke ventilatie geen extra ventilatieroosters in het glas, boven op het kozijn of in het historisch muurwerk wordt aangebracht.

De verhouding tussen de hoogte en de breedte van het raam, de dikte van de muur en de ventilatiemogelijkheden zijn van invloed op de afweging.

Goed voorbeeld van een nieuw draaikiepraam

Slecht voorbeeld van een nieuw draaikiepraam (bovenlicht kiept mee)

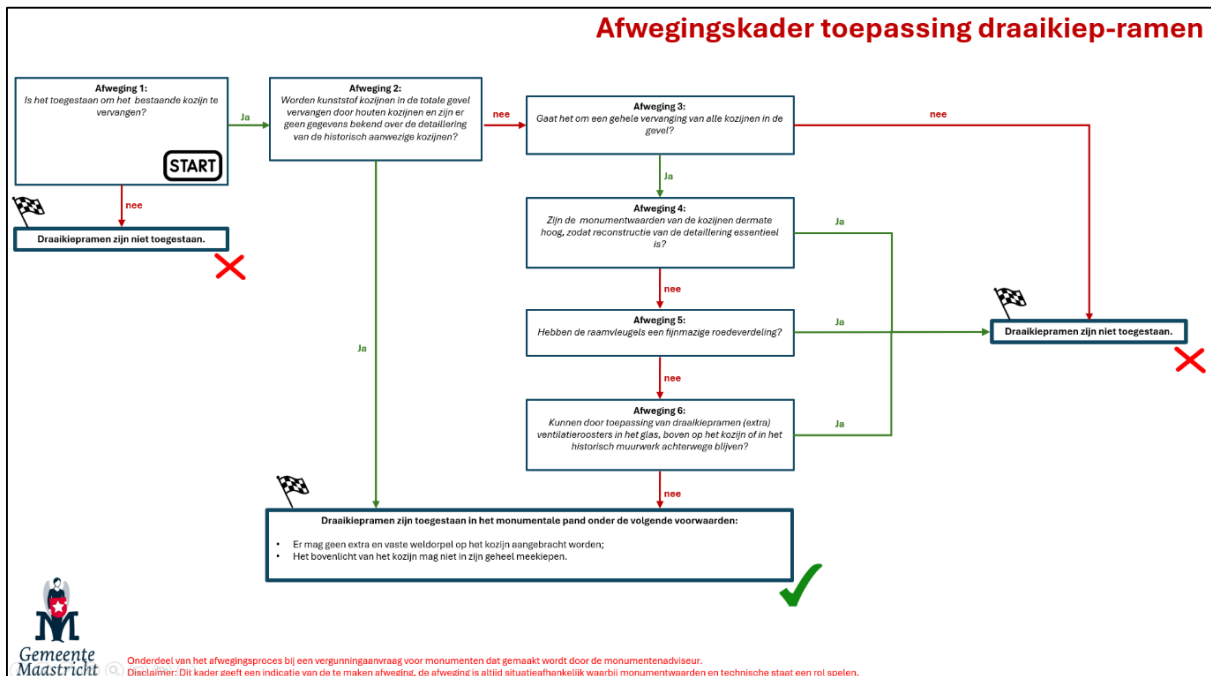
Slecht voorbeeld van een nieuw draaikiepraam (twee vleugels kiepen gezamenlijk)

Slecht voorbeeld van een nieuw draaikiepraam (fijne roedeverdeling)

Slecht voorbeeld van een nieuw draaikiepraam (vaste weldorpel)

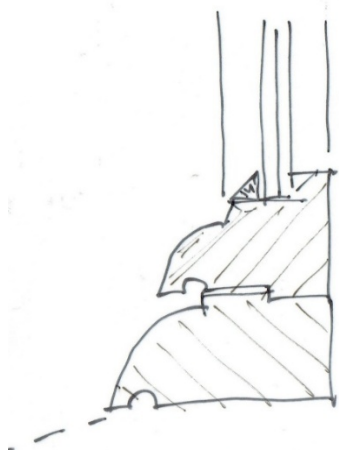
¹² Een roedeverdeling bij een venster zorgt ervoor dat de verschillende ruiten of ruitjes binnen één kozijn op hun plaats worden gehouden met behulp van latten of roeden. www.joostdevree.nl

¹³ De weldorpel is de onderdorpel van een naar binnen draaiend raam of naar binnen draaiende buitendeur die dikker wordt gemaakt en aan de onderzijde wordt voorzien van een waterhol. Op deze wijze kan het regenwater goed naar buiten afgevoerd worden. www.joostdevree.nl

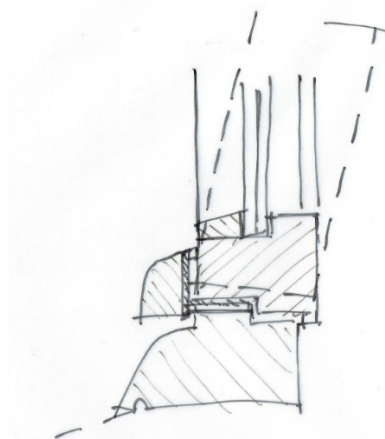

Keuze 4: Toestaan van vaste weldorpels in uitzonderlijke gevallen

Een vaste weldorpel die niet meedraait met de raamvleugels wordt in uitzonderlijke gevallen toegestaan als de beeldkwaliteit van de gevel substantieel wordt verbeterd. Voorbeeld hierbij is een situatie waarbij kunststof kozijnen in de totale gevel worden vervangen door houten kozijnen en er geen gegevens bekend zijn over de detaillering van de kozijnen.

Detail meedraaiende weldorpel

Detail vaste weldorpel

Keuze 5: Toestaan van buitenluiken in specifieke gevallen

Buitenluiken zijn niet meer alleen maar toegestaan als ze er van origine gezeten hebben, maar worden – in het kader van hittestress – ook toegestaan als de beeldkwaliteit en de monumentwaarden niet worden aangetast.

Keuze 6: Meer mogelijkheden voor reinigen van gevels

In veel gevallen van natuurlijke gevelverontreiniging volstaat een behandeling door middel van lauw water onder lage druk, met een zachte borstel of stoomtechniek.

Intensievere manieren van reinigingen kunnen tot schade leiden. Indien een andere of intensievere manier van reinigen wordt voorgesteld, dan moet vooraf met een proefvlak op een niet-zichtbare plek beoordeeld worden door een monumentenadviseur of dit geen aantasting van de monumentwaarden of de beeldkwaliteit tot gevolg heeft.

Keuze 7: Verduidelijking van diverse specifieke regels

Verschillende regels verduidelijken over:

- *Houten lateien*¹⁴ boven ramen

Keuze 8: Regels voor het aanlichten van monumenten wordt bekeken in een specifiek vervolgtraject

Er wordt een specifiek vervolgtraject gestart voor het verbeteren van de regels het aanlichten van monumenten, omdat hiervoor een breder en integraler proces nodig is.

Installaties

Keuze 1: Toestaan van installaties op meer plaatsen (m.u.v. voorgevel of voordakvlak)

Plaatsing van installaties zoals airco's, kleine windmolens en warmtepompinstallaties op meer plaatsen toestaan met uitzondering van de voorgevel en het voordakvlak. De locatie van installaties wordt afgewogen op basis van de monumentwaarden, de beeldkwaliteit en deze voorkeursvolgorde:

1. Op maaiveld van de achtertuin
2. Op of aan niet-monumentale bijgebouwen
3. Op of aan monumentale bijgebouwen
4. Op het achterdakvlak
5. Op de achtergevel
6. Op niet-zichtbare zijgevels
7. Op maaiveld voortuin, mits op juiste wijze ingepast

Keuze 2: Regels voor horeca-installaties wordt bekeken in een specifiek vervolgtraject

Er wordt een specifiek vervolgtraject gestart voor het verbeteren van de regels over horeca-installatie, omdat hiervoor een breder en integraler proces nodig is.

¹⁴ Een latei is een balk van natuursteen, beton, hout, staal, rvs o.d. die de boven een muuropening rustende *belasting opvangt en doorgeeft* (afdraagt), dus een draagbalk boven gevelopeningen. www.joostdevree.nl

Keuze 3: Verduidelijking van diverse specifieke regels

Verschillende regels verduidelijken over:

- Leidingen van installaties dienen zoveel mogelijk in bestaande en niet meer in gebruik zijnde afvoerkanalen worden ondergebracht.
- Het samenbundelen van *dakdoorvoeren*¹⁵ ten behoeve van installaties.

Ventilatie

Keuze 1: Meer aandacht voor voldoende ventilatie

Isoleren vraagt altijd om extra ventilatie, omdat het afsluiten van kieren en het toevoegen van reguliere isolatie de natuurlijke vochtafvoer en luchtstromen van een gebouw doorgaans vermindert. Een ontbrekende of slechte ventilatie kan zorgen schade veroorzaken aan het monument door vochtproblemen, schimmelvorming of verrotting en creëert daarnaast een ongezond binnenklimaat voor de bewoners.

Bij de verschillende bouwdelen worden regels verduidelijkt en aangevuld voor verbetering van ventilatie zonder de monumentwaarden en de beeldkwaliteit aan te tasten. Hierbij wordt bekeken in hoeverre en in welke gevallen versoepelingen denkbaar zijn bij ventilatieroosters in de glassponning en verholen ventilatievoorzieningen bij het vervangen van de volledige ramen. Dit wordt uiteindelijk verwerkt in de vernieuwde beleidsregels die de Restauratierichtlijnen uit 2011 vervangen.

¹⁵ Onder een dakdoorvoer wordt meestal een speciale dakpan of plaat verstaan met een pijp o.d. die door het dak gaat ten behoeve van bv. ontluchting, ventilatie, het aanvoeren van verse lucht, het afvoeren van rookgas, een antenne.
www.joostdevree.nl